

8.2. ELU-TINGIMUSED SOOS I

Sood tekivad tuhandete aastate jooksul, sest turbane pinnas tekib väga aeglaselt.

Soo on märg ala, mis ei kuiva ka suvel. Vesises pinnases on taimede kasvuks vähe toit-aineid ja hapnikku. See-tõttu on soos kasvavad taimed enamasti madala-kasvulised.

TAIMESTIK

Soo-taimed kasvavad aeglaselt.

Taimedel on soos raske kasvada kahel põhjusel.

- Leia vastus eelnevast tekstist.

1)

2)

Millest toituvad soo-taimed?

Mõned taimed hangivad endale toitu vesisest pinnasest.

Selline taim on turba-sammal.

Teistel taimedel on kleepuvad lehed, mille külge jäävad putukad kinni. Selline taim on huul-hein.

SAMBLAD JA ROHT-TAIMED

Turba-sammal võib olla väga erinevat värvi, punakast toonist pruunini. Turba-samblal ei ole juurt.

Taim kasvab pikemaks tipust, altpoolt aga sureb ja kõduneb. Tekib turba-kiht.

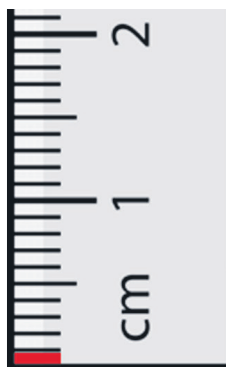
Turvas on loodus-vara.

Eestis on turba ladestumine umbes 1 mm aastas.

Turvas on aeglaselt tekkiv loodus-vara.

- Leia enda joonlaua pealt 1 milli-meeter.

Teadlased on kokku leppinud, missugust maa-ala nimetatakse sooks. Soo on ala, kus turba-kiht on paksem kui 30 cm.

Paljudes kohtades Eestis on turba-kihi paksus 7–8 meetrit. See on tekkinud väga pika aja jooksul.

Ülesanne 1

1. Täida lüngad. Kasuta teksti abi.

- 1) Soo on aasta-ringselt (*missugune?*) maa-ala.
- 2) Turba-sammal kasvab-poolt ja kõduneb-poolt.
- 3) Turba-samblast ja osaliselt kõdunenud taime-osadest tekib (*mis?*)

2. Kirjuta laused vihikusse.

Huul-heina lehed on kaetud karvakeste ja kleepuva limaga.

Kui putukas satub lehele, siis kleepub ta lehe külge. Nüüd rullub leht kokku.

Leht tõmbab endasse putukast vedeliku. Kui putukast on vedelik välja tõmmatud, siis taime leht jälle sirutub.

Puhmad

Soos saavad kasvada erinevad puhmad.

Tuntumad puhmad on jõhvikas, kanarbik, soo-kail, raba-murakas, kuke-mari jt.

Soo-kail on mürgine.

Head söödavad marjad on **jõhvikas** ja **raba-murakas**.

Jõhvikas

Kanarbik

Soo-kail

Raba-murakas

Puud

Soodes kasvab ka puid. Need on enamasti väikese kasvuga. Puud jäävad madalaks, sest vesises pinnases on neile vähe toit-aineid.

Soo servades kasvavad soo-kased ning männid. Need puud on kidura kasvuga ja kõverad. Soo keskel puid eriti ei kasva.

Ülesanne 2

Loe küsimused. Vasta.

1) Milline taim „sööb” väikeseid putukaid?

.....

2) Milliseid marju saab soost korjata?

..... ja

3) Kirjelda soos kasvavaid puid.

.....,